VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko (VNS 12/2025 vp)

maa- ja metsätalousministeriön asiantuntijalausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle, vastinekuulemisen liite 10.9.2026

Antonia Husberg, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Huomioita liittyen maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään

- Selonteon keskeiset lähtökohdat saavat laajaa tukea. Lausuntopalautteessa tunnistetaan laajasti samat haasteet, mahdollisuudet ja kehittämistarpeet kuin selonteossa.
- Erityisen tärkeänä pidetään maaseutuvaikutusten arvioinnin nykyistä säännönmukaisempaa käyttöä, maaseututiedon lisäämistä, kokoamista ja nykyistä systemaattisempaa hyödyntämistä eri hallinnonalojen valmistelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa sekä maaseutupolitiikan neuvoston roolia.
- **MMM näkee, että annettu palaute korostaa poikkihallinnollisen valmistelun, maaseutuvaikutusten arvioinnin ja paikkaperustaisen politiikan ja kehittämisen toteuttamista, maaseutupolitiikan neuvoston tehtävää. Palaute heijastaa maaseutupolitiikan keskeisiä lähtökohtia ja tarvetta niiden vahvistamiselle.**
- **MMM katsoo lausuntopalautteen vahvistavan tarvetta kehittää paikkatietopohjaista seurantaa, ennakointia ja vaikutusarviointia siten, että päätöksenteossa voidaan nykyistä paremmin tunnistaa eri politiikkatoimien vaikutukset erilaisilla maaseutualueilla ja alueiden sisällä sekä erilaisten alueiden välillä.**
- **MMM painottaa, että maaseututiedon lisäämisessä ei ole kyse uuden tietojärjestelmän tai organisaation rakentamisesta, vaan maaseutuja koskevan tiedon (tilastot, tutkimus) kokoamisesta ja analysoinnista olemassa olevia rakenteita, järjestelmiä ja tekoälyä hyödyntäen (maaseututietopalvelu). Tavoitteena on, että tieto on avoimesti saatavilla ja palvelee nykyistä paremmin eri politiikkasektoreita ja hallinnonaloja, päätöksentekijöitä ja valmistelijoita sekä arvioitsijoita, tutkijoita ja asiantuntijoita.**

Huomioita liittyen tilannekuvaan

- MMM näkee, että tilannekuva vastaa annettuun palautteeseen, joskin palautteessa toivotaan tarkempaa tarkastelua muun muassa ruokasektorista, maataloudesta, metsätaloudesta, elinkeinokalataloudesta, matkailusta, energiaintensiivisestä teollisuudesta, ympäristöstä, luonnon monimuotoisuudesta ja ilmastonmuutoksesta.
- Poikkihallinnollisen ja sektorit ylittävän maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmän toivotaan kattavan ja käsittelevän yhä laajempia ja useampia politiikkakokonaisuuksia.
- Erillishuomiona esitetään alueperusteisten politiikkojen nykyistä vahvempaa yhteensovittamista sekä viitataan tarpeeseen tarkastella aluekehittämisen, kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikan välisiä rakenteita.
- **MMM näkee keskeiseksi kehittämiskohteeksi sen, miten maaseutujen erityispiirteet ja kehittämistarpeet voidaan nykyistä paremmin tunnistaa ja ottaa huomioon eri sektorien, hallinnonalojen ja toimialojen omassa sekä yhteisessä suunnittelussa, valmistelussa, vaikutusarvioinnissa, toimeenpanossa ja seurannassa.**
- **MMM näkee, että palautteessa esitetyt toiveet korostavat maaseutupolitiikan, maaseututiedon, maaseututarkastelun ja maaseutuvaikutusten arvioinnin merkitystä.**
- **MMM huomauttaa, että maaseutupolitiikan tehtävänä on vahvistaa maaseutujen erityispiirteiden ja -kysymysten huomioon ottamista sekä tuoda päätöksentekoon ja valmisteluun maaseutumaisten alueiden kehitystä, vaikutuksia ja erityiskysymyksiä koskevaa tietoa (vrt. esim. Ruokastrategia, Liikenne 12, Kansallinen metsästrategia 2035, ympäristö- ja ilmastostrategiat).**
- **MMM korostaa paikka- ja alueperusteisten politiikkalohkojen keskinäistä täydentävyyttä, erilaisiin alueellisiin toimintaympäristöihin, kehittämistarpeisiin ja toimijaverkostoihin perustuvia näkökulmia, joiden avulla voidaan vahvistaa sektoripolitiikkojen alueellista ja paikallista osuvuutta ja vaikuttavuutta. Kyseiset politiikkalohkot nojaavat erilaisiin tehtäviin, säädösperustoihin, hallintorakenteisiin ja yhteistyöverkostoihin.**

Huomioita liittyen selonteon peruslinjauksiin (visio, tavoitekokonaisuudet ja suositukset)

- Lausunnot kohdistuvat pääosin toimeenpanon vahvistamiseen, konkretisointiin ja priorisointiin pikemminkin kuin tavoitteiden tai peruslinjausten muuttamiseen
- Palautteessa on esitetty muutamia konkreettisia ehdotuksia: maaseudun asuntopoliittinen ohjelma, alueellinen opintolainahyvitys, maaseudun erityistalousalue, kansallinen vakuusarvoinstrumentti, kyläkauppojen investointituki.
- Palaute korostaa poliittisen ohjauksen merkitystä. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmällä on tiedontuotannon (informaatio-ohjaus), yhteistyön ja yhteensovittamisen rooli. Peräänkuulutetaan vahvempaa poliittista ja hallinnonalakohtaista ohjausta, jota maaseutupolitiikka ei korvaa.
- Palautteessa korostuu seuraavan EU-rahoituskauden valmistelun ratkaiseva merkitys selonteon tavoitteiden toteutumiselle.
- **MMM näkee, että selonteon tilannekuvan muuttaminen ja toimeenpano-ohjelma edellyttävät jatkuvaa poikkihallinnollista yhteistyötä, tiedonvaihtoa, yhteistä seurantaa ja vaikuttavuuden arviointia.**
- **MMM korostaa selonteon huomiota siitä, että toteutus tapahtuu pitkälti hallitusohjelmien, julkisen talouden suunnitelmien, talousarvioiden sekä hallinnonalojen sektorikohtaisten linjausten kautta. MMM tunnistaa laajasti esitetyn maaseutuvaikutusten arvioinnin säännönmukaistamisen ja maaseututiedon lisäämisen ja kokoamisen tarpeen.**
- **MMM painottaa, että poliittiset linjaukset tavoitteiden ja suositusten edistämiseksi ja toteuttamiseksi tehdään, kuten selonteossa todetaan, hallitusohjelmien yhteydessä, ja yksityiskohtaiset rahoituspäätökset tehdään julkisen talouden suunnitelmien ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.**
- **MMM on aloittanut poikkihallinnollisen toimeenpano-ohjelman esivalmistelun. Eduskunnan kirjelmä toimii tärkeänä ohjaavana asiakirjana. Ohjelma valmistuu vuoden 2026 loppuun mennessä. Ohjelmaa on syytä päivittää hallituskausittain.**

Kiitos

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET